

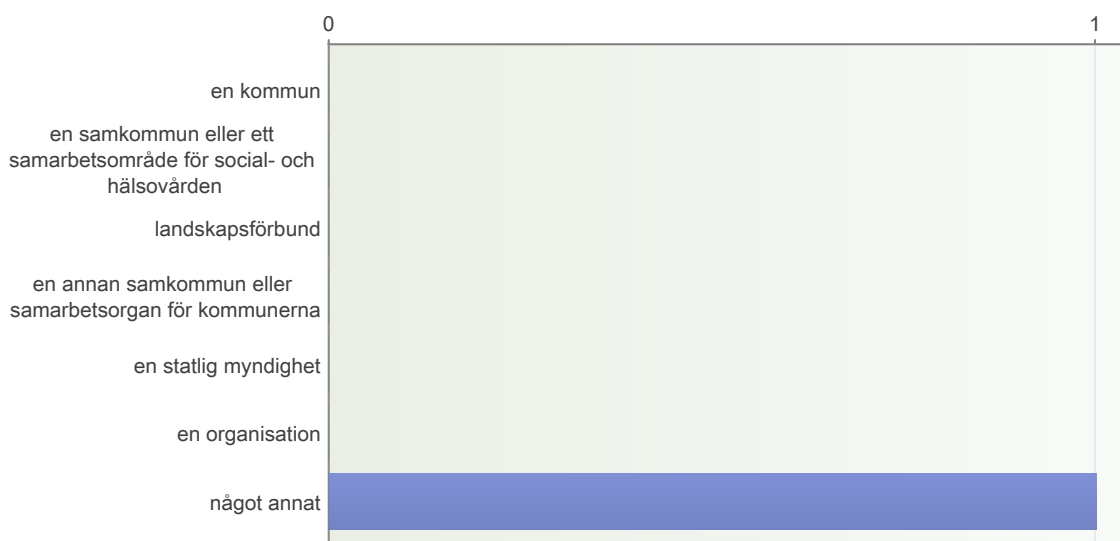
1. BAKGRUNDSINFORMATION

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum som begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
Svenska Finlands folkting	Erik Munsterhjelm	markus.osterlund@folktin get.fi		

2. Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: något annat

3. 1. Kan man genom förslaget minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget förbättras med tanke på dessa aspekter?

Vastaajien määrä: 1

- Nej. Ett av syftena med vård- och regionförvaltningsreformen är att säkerställa att hela befolkningen har jämlik tillgång till social- och hälsovård. Det omfattar även jämlikheten mellan språkgrupperna. För att uppnå likvärdig tillgång till service på svenska och finska, är det viktigt att bedöma de konsekvenser reformen har för den svenskspråkiga befolkningen.

Folktinget konstaterar att utkastet i sin nuvarande form inte tryggar rätten till service på svenska enligt grundlagens 17 § 2 mom. och 19 § 3 mom. Det finns dock inom ramarna för reformen möjligheter att förbättra tillgången till svenskspråkig service och säkerställa den svenskspråkiga befolkningens påverkningsmöjligheter. Det kräver emellertid att de språkliga aspekterna behandlas systematiskt i beredningsarbetet och beslutsfattandet görs utifrån grundliga konsekvensbedömningar. Det är också viktigt att den fungerande tvåspråkiga verksamhet som idag finns i de olika landskapen bevaras, eftersom en tvåspråkig servicekultur tar tid och resurser att bygga upp. Av samma orsak måste tillgången till tvåspråkig service säkerställas också inom den valfrihetsmodell som bereds.

4. 2. Ger förslaget tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro? Om inte, hur kunde förutsättningarna för att uppnå målet förbättras?

Vastaajien määrä: 1

- Det är Folktingets uppgift att ställning till tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Frågan är inte relevant ur detta perspektiv.

5. 3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i förslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i förslaget?

Ei vastauksia.

6. 4. Är landskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för organiseringen av förvaltningen och ekonomin i de nya landskapen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

7. 5. I 2 kap. i landskapslagen anges landskapets uppgifter. Är den helhet av uppgifter som föreslås höra till landskapet ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

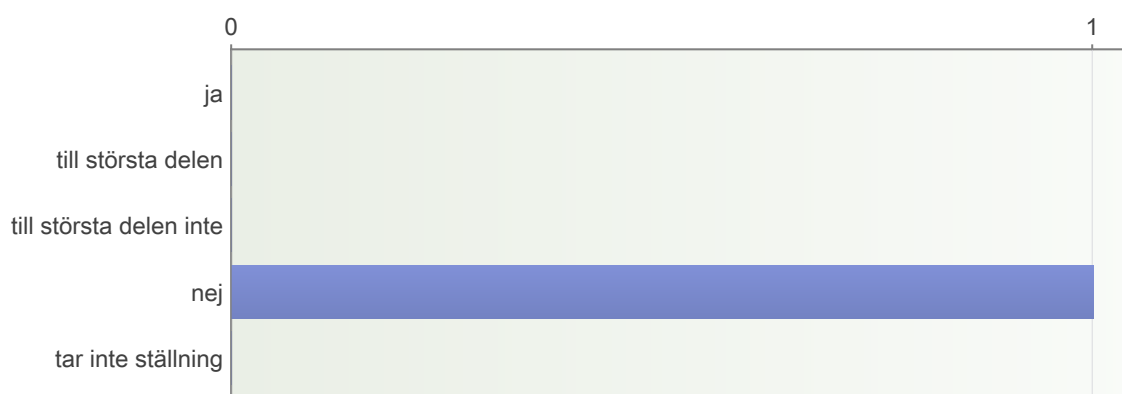
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

8. 6. I 5 kap. i landskapslagen föreskrivs det om invånarnas rätt till inflytande. Har rätten till inflytande tryggats på ett tillräckligt sätt i förslaget?

Vastaajien määrä: 1

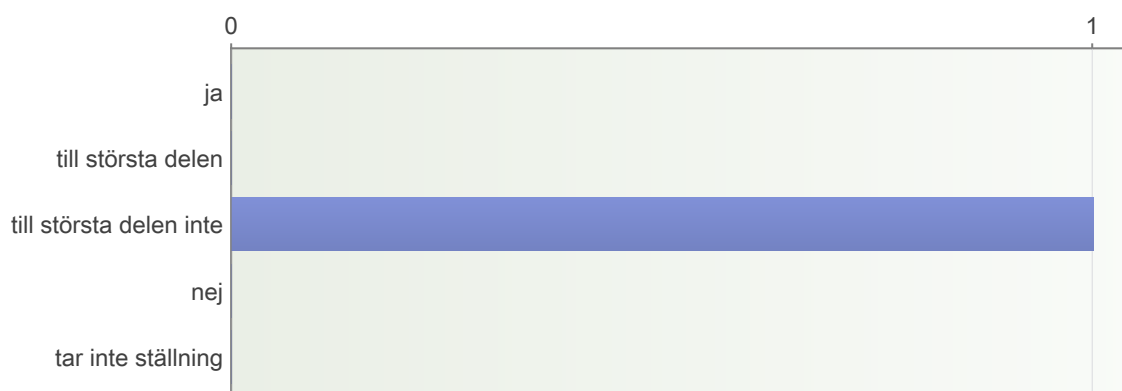
Avoimet vastaukset: nej

- Reformen påverkar direkt möjligheten för den svenskspråkiga befolkningen att delta i beslutsfattandet, då dess procentuella andel minskar i landskapen i jämförelse med kommunerna. Den minskade andelen svenskspråkiga personer är dock inte den enda förändringen som påverkar den svenskspråkiga befolkningens inflytande i landskapets beslutsfattande. Särskilt inom social- och hälsovården påverkas medborgarnas demokratiska rättigheter ytterligare av bolagiseringen av serviceproduktionen och av inrättandet av landskapets serviceinrättning. Dessa medför att tyngdpunkten för samhälleligt viktiga beslut om social- och hälsovården förskjuts bort från demokratiskt inflytande och mot tjänstemannavälde. Invånarnas insyn i verksamheten minskar och beslutsfattandet fördunklas. Likaså leder begränsningen av vilka landskap som får möjligheten att erbjuda full jour dygnet runt till ett demokratiunderskott då de uteslutna landskapen inte har möjlighet att fatta beslut utan reduceras till betalarens roll. Följden av detta är den svenskspråkiga befolkningen utgående från förevarande utkast kommer att ha försvinnande små möjligheter att påverka beslut som rör dem själva. En dylik erodering av de demokratiska rättigheterna är enligt Folktinget oacceptabel. Folktinget hänvisar här till de skyldigheter det allmänna har att främja invånarnas demokratiska rättigheter. Enligt grundlagen 14 § 4 mom. ska det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Enligt grundlagen 17 § 2 mom. ska det allmänna all tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings samhälleliga behov enligt lika grunder. I förslaget kompenseras bortfallet av demokratiskt inflytande för den språkliga minoriteten – finska eller svenska – med hjälp av ett påverkansorgan för den språkliga minoriteten (landskapslagen 27 §). Folktinget ser dock att organet inte är tillräckligt starkt för att den språkliga minoritetens rätt till inflytande ska anses tryggat i enlighet med grundlagens 14 § och 17 §. Påverkansorganet utgör inte en egentlig nämnd som skulle kunna inneha offentlig makt. Organet är heller inte knutet till landskapets förvaltning och man har heller inte tryggt tillräckliga resurser och inflytande för att påverkansorganet ska kunna genomföra sin uppgift. Påverkansorganets ställning bör därför stärkas på flera punkter. Med tanke på påverkansorganets centrala roll förutsätter Folktinget att påverkansorganet ska vara en lagstadgad och obligatorisk nämnd enligt landskapslagen 6 kap. 29 § 1 mom. Regleringen om påverkansorganet bör därmed flyttas till landskapslagens 6 kap så att organets ställning som obligatorisk nämnd konstateras i 29 § 1 mom. om landskapets organ och den närmare regleringen om organet

bör flyttas från 5 kap. till 6 kap. En lämpning benämning på organet kunde vara "Nämnd för minoritetens språk". Det är inte tillräckligt att enbart stärka organets formella status som lagstadgad nämnd. Organet bör dessutom tryggas verklig insyn och reellt inflytande i landskapets beslutsfattande. För att uppnå detta bör man i bestämmelsen stadga om att organets ordförande är medlem i landskapsstyrelsen. Folktinget ser detta som en förutsättning för att den språkliga minoriteten ska ha faktiska möjligheter att genomföra sin demokratiska rätt att påverka beslutsfattande inom de tvåspråkiga landskapen. För att nämnden ska ha reella möjligheter att påverka beslutsfattandet, bör man i detaljmotiveringarna till bestämmelsen uttryckligen konstatera att påverkansorganets utredningar, bedömningar och definitioner av servicebehovet ska beaktas i landskapets beslutsfattande. Om detta fanns ett stadgande på lagnivå i vårdreformsförslaget från förra valperioden, RP 324/2014. I bestämmelsens detaljmotiveringar bör dessutom omnämnas att landskapsstyrelsen bör ta upp organets årliga rapport om tjänsterna på minoritetens språk till behandling i styrelsen. Folktinget föreslår att landskapslagen 29 § 1 mom. om landskapets organ kompletteras på följande sätt: I landskapet ska det förutom förutom fullmäktige finnas en landskapsstyrelse och en revisionsnämnd. I tvåspråkiga landskap ska det desutom finnas en nämnd för minoritetens språk. Folktinget föreslår att det till den föreslagna landskapslagens 27 § flyttas till landskapslagens 6 kap. med följande ändringar: xx § Nämnd för minoritetens språk I tvåspråkiga landskap finns en nämnd för minoritetens språk, svenska eller finska. Till medlemmar i nämnden väljs personer som representerar de invånare i landskapet som talar minoritetens språk. Nämnden för minoritetens språk har till uppgift att utreda, bedöma och fastställa vilka tjänster landskapets språkliga minoritet har behov av och följa tillgången på tjänsterna och deras kvalitet. Nämndens uppgift är att utifrån utredningarna, bedömningarna och uppföljningen lägga fram förslag om hur de tjänster som tillhandahålls på minoritetens språk ska utvecklas och om kraven på personalens språkkunskaper och utvecklingen av språkkunskaperna. Nämnden kan även ha andra uppgifter som fastställts av landskapsstyrelsen. Nämnden ska årligen lämna landskapsstyrelsen en rapport om hur tjänsterna på minoritetens språk genomförts. I landskap där det ingår kommuner som hör till samernas hembygdsområde finns en nämnd för samiskan. Till medlemmar i nämnden väljs personer som representerar de samiskpråkiga invånarna. Minst en tredjedel av nämndens medlemmar ska väljas bland de personer som sametinget föreslår. På nämnden tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om nämnden för minoritetens språk i 2 mom. Folktinget föreslår att det till den föreslagna landskapslagens 30§ om organens sammansättning görs följande tillägg: I tvåspråkiga landskap ska minst en medlem i landskapsstyrelsen representera den svenskspråkiga befolkningen. Organet bör dessutom ha initiativrätt i enlighet med landskapslagen 24 § 2 mom. så att ett initiativ från organet bör tas upp till behandling inom sex månader. Ytterligare är det viktigt att den som är föredragande i nämnden har tjänstemannaansvar.

9. 7. I 9 kap. i landskapslagen föreskrivs det om landskapets serviceinrättning. Är det som föreskrivs där ändamålsenligt med tanke på organiseringen av produktionen?

Vastaajien määrä: 1

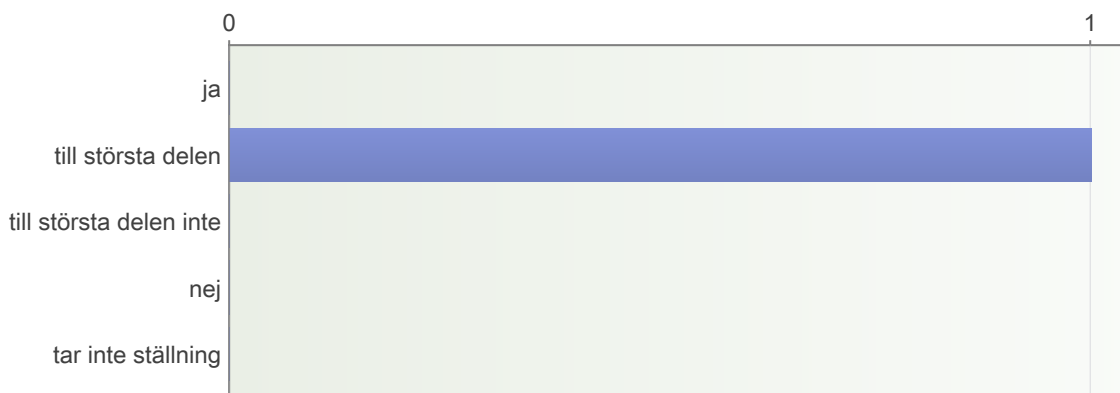

Avoimet vastaukset: till största delen inte

- Ovan har påtalats hur landskapets serviceinrättning är problematisk ur demokratisk synvinkel. Inrättandet av serviceinrättningen, som är en självständig juridisk person, är dock problematiskt också vad gäller de språkliga rättigheterna. Landskapets serviceinrättning utgör landskapens nationella servicecenter helt nya organisationsstrukturer. Erfarenhet visar att den språkliga minoritetens ställning är utmanande då nya organisationsstrukturer skapas. Det kommer att vara svårt för de tvåspråkiga landskapen att skapa en verkligt tvåspråkig organisation som i praktiken kan ge service både på finska och svenska. Folktinget befarar att splittrandet av nuvarande service- och myndighetsstrukturer till förmån för inrättandet av landskapens serviceinrättningar nationella servicecenter kommer att leda till en märkbar försämring vad gäller de språkliga rättigheterna och invånarnas möjligheter att få god service på svenska. Det bästa sättet att trygga den svenskspråkiga servicen är att i någon form bevara de strukturer som nu kan ge service på båda språken. Folktinget förutsätter därför att landskapen inom ramen för sin självstyrelse själva ska kunna avgöra den interna organiseringen så att landskapen har större frihet att välja att bevara svenskspråkiga strukturer.

10. 8. Styrningen av landskapets ekonomi baserar sig i synnerhet på landskapslagen och lagen om landskapens finansiering. Styr finansieringsmodellen för landskapen och ekonomistyrningsmekanismen enligt landskapslagen landskapens ekonomiska förvaltning på ett ändamålsenligt sätt?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: till största delen

- Tvåspråkiga landskap ska upprätthålla service på två språk på lika grunder vilket innebär kostnader för översättningar av handlingar och i vissa fall upprätthållande av parallella vårdkedjor. I utkastet beaktas inte dessa högre kostnader i finansieringsgrunderna. Folktinget förutsätter att en paragraf motsvarande 10 § i lagen om statsandel för kommunal basservice stiftas för att de tvåspråkiga landskapen ska ha reella möjligheter att erbjuda jämlik service åt båda språkgrupperna.

11. 9. Övriga fritt formulerade kommentarer om landskapslagen.

Vastaajien määrä: 1

- Områdesindelningen

Regeringen föreslår att det utifrån nuvarande landskapsindelning bildas 18 nya landskap och att dessa bildar 5 samarbetsområden för den specialiserade vården.

I samband med den landskapsbaserade indelningen måste tillgången till svenskspråkig service garanteras. Landskapsbasen möjliggör att de krav förverkligas, som riksdagens grundlagsutskott framfört i sitt utlåtande GrUU 21/2009 rd. Enligt detta förutsätter skyldigheten att trygga de grundläggande rättigheterna att man väljer den områdesindelning som bäst tillgodoser de grundläggande språkliga rättigheterna, om det finns alternativa områdesindelningar.

Folktinget uttrycker dock oro för hur den svenska befolkningens faktiska möjligheter att få service på samma grunder i Päijänne-Tavastland och Kymmenedalens landskap kan säkras, då den svenskspråkiga befolkningen blir en försvinnande liten minoritet i landskapen enligt den föreslagna områdesindelningen. Folktinget förutsätter att den svenskspråkiga befolkningens inflytande i beslutsfattandet garanteras och möjligheterna att söka vård över landskapsgränserna tryggas både när det gäller socialvård och hälso- och sjukvård.

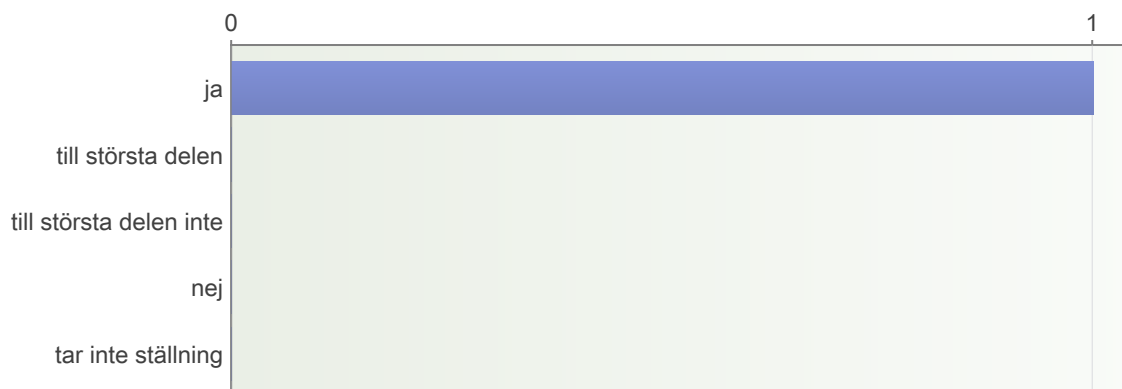
Bedömning av konsekvenser och språkliga rättigheter

Folktinget förutsätter därför att man i lagberedningen, i form av en grundlig språkkonsekvensbedömning, utreder huruvida reformen i praktiken leder till förändringar i tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, eller försämrar språkgruppernas möjligheter att klara sig på eget språk. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är en sådan försämring av de språkliga rättigheterna inte i enlighet med grundlagen.

Som helhet anser Folktinget att tryggandet av de språkliga rättigheterna i förevarande utkast till lagstiftning inte tillmätts tillräckligt stor betydelse. Utgående från en grundlig bedömning av de språkliga konsekvenserna är det nödvändigt att granska och komplettera lagförslagen så att det allmänna uppfyller sin skyldighet att se till den svenskspråkiga befolkningens samhälleliga behov tillgodoses enligt lika grunder.

12. 10. I 4 § i förslaget till lag om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet. Enligt bestämmelsen ska tjänsterna tillhandahållas med hänsyn till befolkningens behov och nära klienterna, men om de förutsättningar som anges i paragrafen uppfylls, kan tjänsterna samlas till större helheter. Är bestämmelsen ändamålsenlig med tanke på tillgången till tjänster?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ja

13. 11. Landskapen bildar 5 samarbetsområden, där 3–4 landskap ingår. De landskap som hör till samarbetsområdet upprättar ett samarbetsavtal i enlighet med 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård. Där avtalar landskapen om ömsesidigt samarbete i fråga om ordnandet och genomförandet av tjänsterna. Avtalet är juridiskt bindande för landskapen. Är det motiverat att avtalet ska vara bindande?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

14. 12. I det samarbetsavtal som upprättas enligt 16 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska det avtalas om åtgärder för att säkerställa integration av tjänsterna. Enligt den föreslagna 23 § är en tjänsteproducent skyldig att säkerställa att tjänstekedjorna integreras och samarbeta med andra aktörer på det sätt som integrationen förutsätter. Är bestämmelserna tillräckliga för att en klientorienterad integration ska förverkligas?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: till största delen inte

- Enligt bestämmelsen bör man i samarbetsavtalet komma överens om åtgärder för att säkerställa de språkliga rättigheterna. En lyckad klientorienterad integration av servicen är dock beroende av helheten, inte av en enskild bestämmelse. När det gäller den språkliga rättigheterna finns det alltför många frågetecken för att kunna ta ställning till frågan i detta skede.

15. 13. Enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård stärks den statliga styrningen inom social- och hälso-tjänsterna (19 §, 4 kap., 6 kap.). Är detta motiverat med tanke på målen med reformen?

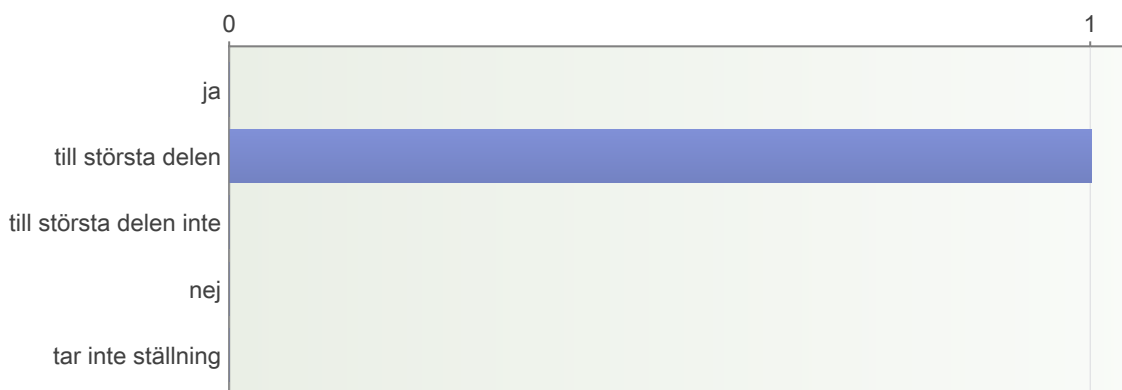
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

16. 14. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska landskapet i sin egen verksamhet skilja åt ordnandet av social- och hälsovård och produktionen av tjänster. Är det med tanke på målen med reformen ändamålsenligt att skilja åt ordnandet och produktionen av tjänsterna?

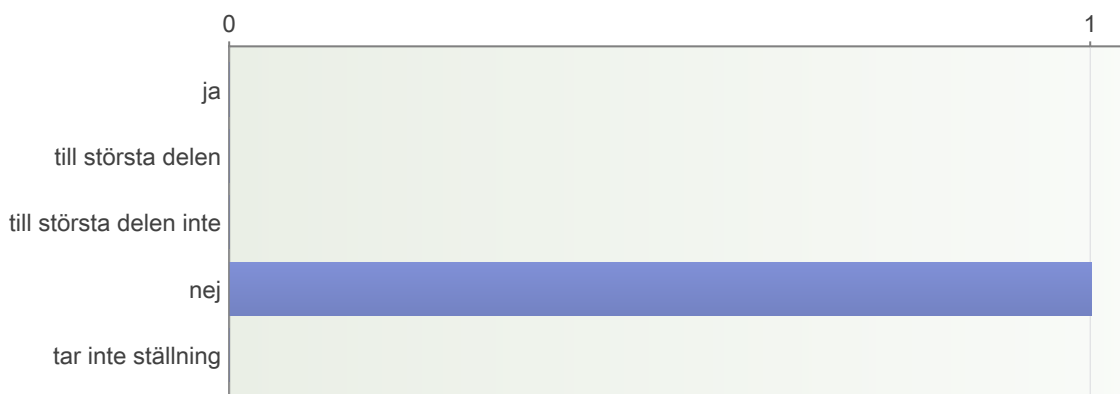
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: till största delen

17. 15. Enligt 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård har landskapet bolagiseringsskyldighet, när landskapet sköter social- och hälsovårdsuppgifter i ett konkurrensläge på marknaden eller om tjänsterna omfattas av den omfattande valfrihet som avses i bestämmelserna om valfrihet. Är lösningen ändamålsenlig?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: nej

- Enligt regeringens förslag ska landskapet skilja åt ordnandet av social- och hälsovård och produktionen av tjänster (22 §). Enligt de planer kring valfrihetsmodellen regeringen har presenterat kommer stora delar av den offentligt drivna verksamheten att bolagiseras och produktionen av social- och hälsovård överläts till privata aktörer. Det är problematiskt, eftersom den befintliga regleringen av språkliga rättigheter i en dylik modell är bristfällig. Professor Olli Mäenpää konstaterar i sitt ovan nämnda utlåtande att ifall social- och hälsovårdens lagstadgade uppgifter produceras av till exempel ett aktiebolag, innebär det att det i lag måste säkerställas att också de grundläggande språkliga rättigheterna tillgodoses formellt och faktiskt i bolagens verksamhet. Professor Mäenpää konstaterar vidare att det är uppenbart nödvändigt att regleringen (språklagens 24§ och 25§) förtydligas och preciseras om produktionen av en central del av de lagstadgade social- och hälsovårdstjänsterna överläts på aktiebolag. Enligt Folktinget uppfyller de föreslagna ändringarna av språklagen inte de behov som den nya servicestrukturen föranleder. Språklagens bestämmelser bör ses över och anpassas till en bolagiserad servicestruktur. Som en del av denna process bör man göra en grundlig språkkonsekvensbedömning där man utvärderar den språkliga minoritetens förutsättningar att få service och vård på eget språk. Folktinget ser vidare att utkastet är otydligt formulerat vad gäller uppgiftsfördelningen för att trygga tillgången till svensk service inom social- och hälsovården. Det är inte realistiskt att vänta sig att t.ex. mindre finskspråkiga serviceproducenter inom tvåspråkiga landskap ska vara kapabla att producera svenskspråkig service av hög kvalitet. Folktinget förutsätter att ansvarsfördelningen för tryggheten av de språkliga rättigheterna mellan anordnaren och serviceproducenten klagas så att landskapet är den aktör som ansvarar för att den språkliga minoritetens servicebehov tillgodoses enligt lika grunder som majoritetens. Folktinget understryker att förevarande utkast i detta hänseende bör utgöra en fungerande helhet tillsammans med den under beredning varande valfrihetslagstiftningen. Inom ramen för valfrihetslagstiftningen bör det vara möjligt för landskapet att skapa sär lösningar för att garantera att de språkliga rättigheterna tillgodoses.

18. 16. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Vastaajien määrä: 1

- Allmänt

I nuläget tillgodoses inte invånarnas grundlagstryggade rätt till social- och hälsovård på svenska och finska enligt lika grunder i tillräcklig utsträckning. Bristerna har lyfts fram i Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen (2006, 2009 och 2013) och i internationella expertbedömningar, såsom Europarådets expertkommittés rapport om tillämpningen av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (2012) och rapporten av Rådgivande kommittén till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (2016).

Den omfattande reformen av social- och hälsovårdsstrukturerna och regionförvaltningen, inklusive bildandet av landskap med nya förvaltningsmodeller och omfördelning av anordnandeansvar, har långtgående konsekvenser för de faktiska möjligheterna att få tjänster på eget språk. Språkets betydelse accentueras när en person är sjuk eller i behov av socialservice, vilket gör att tillgången till vård på eget språk är väldigt viktig.

Folktinget förutsätter därför att man i lagberedningen, i form av en grundlig språkkonsekvensbedömning, utreder huruvida reformen i praktiken leder till förändringar i tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, eller försämrar språkgruppernas möjligheter att klara sig på eget språk. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är en sådan försämring av de språkliga rättigheterna inte i enlighet med grundlagen.

Som helhet anser Folktinget att tryggheten av de språkliga rättigheterna i förevarande utkast till lagstiftning inte tillmätts tillräckligt stor betydelse. Utgående från en grundlig bedömning av de språkliga konsekvenserna är det nödvändigt att granska och komplettera lagförslagen så att det allmänna uppfyller sin skyldighet att se till den svenskspråkiga befolkningens samhälleliga behov tillgodoses enligt lika grunder.

Språk som tjänster ska ordnas på (6§)

I 6 § regleras språk som tjänster ska ordnas på. Bestämmelsen motsvarar språklagens bestämmelser. I bestämmelsens 2 mom. har man på ett förtjänstfullt sätt beaktat situationer då personalen och klienten saknar gemensamt språk eller då kommunikationen försvåras av orsaker som rör det kognitiva.

Folktinget anser ändå att motiveringarna till 1 mom. inte är tillräckligt tydligt formulerade gällande individens språkliga rättigheter. Valet av patientens och klientens vårdspråk bör preciseras i detaljmotiveringarna enligt följande.

Det är myndighetens ansvar att självant ge service på klientens och patientens språk. Valet av språk konstateras i första hand genom det språk som personen angett som sitt modersmål i befolkningsregistret. Endast om klienten eller patienten uttryckligen ber om det, får betjäning ges på annat språk.

I 7 § 2 mom. behandlas bland annat situationer då social- och hälsovårdspersonalen inte behärskar det språk som klienten eller patienten använder. Folktinget betonar här att detta moment inte får tillämpas i sådana fall då klienten eller patienten har rätt till vård på eget språk, svensk eller finska. Det här bör det redogöras för i detaljmotiveringarna.

Organiseringsansvar för social- och hälsovården (9§)

I 9 § föreslås att ansvaret för att ordna den prehospitala akutsjukvården vilar på de fem landskapen med universitetssjukhus. Om den prehospitala akutsjukvården centraliseras till bara fem områden, varav två är tvåspråkiga, kommer det att vara en utmaning att trygga de språkliga rättigheterna. Folktinget ifrågasätter det

finskspråkiga landskapet Norra Österbottens förutsättningar att ge service på modersmålet åt den svenskspråkiga befolkningen i Mellersta Österbotten.

Folktinget anser att det finns bättre förutsättningar att tillgodose de språkliga rättigheterna om ansvaret för den prehospitala akutsjukvården tilldelas landskapen. Om ansvaret för den prehospitala akutvården ändå förblir hos de fem samarbetsområdena, bör samtliga samarbetsområden som innehåller tvåspråkiga landskap upprätta strategier och verktyg för att försäkra sig om vården fortsättningsvis fungerar på två språk.

Samarbete mellan landskapen

I utkastets 11 § stadgas om tjänster som samlas till större helheter. Enligt bestämmelsens 2 mom. koncentreras den omfattande jourverksamheten dygnet runt till 12 landskap. Anmärkningsvärt är att Österbottens landskap inte är ett av de landskap som får rätt att ordna omfattande jour dygnet runt. Detta medför att Vasa centralsjukhus enligt förslaget inte är ett fulljoursjukhus, något som är ytterst problematiskt för de språkliga rättigheterna.

Professor Olli Mäenpää har i ett utlåtande (1.7.2016) till Svenska reformgruppen, ett samarbete mellan Folktinget och Finlands kommunförbunds svenska avdelning, tagit ställning till de grundläggande språkliga rättigheterna i vårdreformen.

Mäenpää konstaterar i sitt utlåtande att en administrativ koncentrerings av specialsjukvård till större enheter betyder att sjukvårdens förvaltning omorganiseras. Detta utgör det som i 122 § 1 mom. i grundlagen avses med förvaltningens organisering, som förutsätter strävan efter en indelning i förenliga områden så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Riksdagens grundlagsutskott har i sin tolkningspraxis med tydlighet framfört att om en administrativ fungerande områdesindelning kan definieras på flera alternativa sätt, förutsätter skyldigheten att tillgodose de grundläggande rättigheterna att man väljer det alternativ som bäst tillgodoser de grundläggande språkliga rättigheterna. Mäenpää framför att detta innebär att det inte är möjligt att i lagberedningen ge administrativa ändamålsenlighetsaspekter och ekonomiska aspekter lika mycket eller mer vikt än vad man ger de grundläggande rättigheterna.

När jourverksamheten koncentreras vägar de grundläggande språkliga rättigheterna mer än ekonomiska och administrativa aspekter. Trots avsaknad av en bedömning av de språkliga konsekvenserna är det uppenbart att tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna kommer att försämrats avsevärt i den föreslagna jourstrukturen. Folktinget kräver därför att förslaget justeras så att de språkliga rättigheterna kan garanteras för befolkningen i Österbotten och Mellersta Österbotten. Detta förutsätter att Vasa centralsjukhus är ett av de sjukhus som ansvarar för fullskalig jourverksamhet dygnet runt.

Folktinget har ovan förutsatt att man genom gränsöverskridande samarbete mellan landskapen ska kunna säkerställa invånarnas språkliga rättigheter i vården. Lagen om ordnande av social- och hälsovård bör möjliggöra för landskapen att ingå avtal om samarbete inom social- och hälsovården om detta är nödvändigt för att tillgodose en finsk-, svensk- eller samiskspråkig klients eller patients språkliga rättigheter. Detta motsvarar innehållet i 44 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Folktinget uttrycker oro för den svenskspråkiga servicen för personer med funktionsnedsättning. För att trygga en service med hög kvalitet finns det behov av att samordna organiseringen av servicen så att också mera krävande funktionshinderservice kan tillhandahållas i alla tvåspråkiga landskap.

En samordning av den svenskspråkiga funktionshinderservicen bör genomföras så att nuvarande sakkunskap och erfarenhet bibehålls och kan utnyttjas också inom ramen för den nya strukturen. Folktinget ser att modellen med vårdlandskap i kombination med ett gemensamt organ enligt landskapslagen 48 § kunde utgöra en ändamålsenlig struktur. En samordning bör ändå inte kringskära valfriheten för målgruppen.

Valfrihetslagstiftningen ska tillämpas på samma grunder som den finskspråkiga funktionshindersservicen.

Förvaltningsförfarande och offentlighet (54 §)

Enligt förslaget 54 § om förvaltningsförfarande och offentlighet konstateras att förvaltningslagen och offentlighetslagen tillämpas inom ramarna för den omfattande valfriheten också när tjänsteproducenten är ett aktiebolag, förening eller annan sammanslutning. I detaljmotiveringarna till bestämmelsen konstateras att tjänstehelheter som omfattas av den omfattande valfriheten innehåller uppgifter som ska uppfattas som offentliga förvaltningsuppgifter. Av utkastet till lagförslag framgår inte hur lagberedaren har tolkat att övriga allmänna förvaltningslagar ska tillämpas inom ramarna för den omfattande valfriheten.

Folktinget förutsätter att förslaget förtydligas så att det tydligt framgår att också de övriga allmänna förvaltningslagarna, däribland språklagen, tillämpas inom ramen för den omfattande valfriheten. Det finns behov att genomföra en motsvarande ändring i språklagens bestämmelser.

Styrning, planering och utveckling

Enligt förslaget ska statsrådet vart fjärde år fastställa riksomfattande mål för ordnande av social- och hälsovården (27§). När statsrådet fattar beslut om hur vården ska ordnas i de tvåspråkiga landskapen, är det viktigt att det finns ett helhetsperspektiv över sådan vård som kräver ett brett befolkningsunderlag och som riktar sig till personer med olika specialbehov där vård på eget språk är speciellt viktigt. Till exempel mentalvård, missbrukarvård, funktionshindersservice och demensvård.

Enligt förslaget samordnas social- och hälsovården landskapen sinsemellan i samarbetsområdenas samarbetsavtal enligt 10 § och i landskapens samarbetsavtal enligt 16 §. Inom ramen för dessa avtal bör landskapen komma överens om hur den språkliga servicen ska struktureras. I 16 § stadgas att landskapen ska avtala bl.a. om hur de språkliga rättigheterna ska tryggas. I 10 §, som gäller bl.a. det regionala utvecklandet av social- och hälsovården har man dock inte beaktat de språkliga aspekterna. Det bör i motiveringarna till 10 § och 16 § redogöras för hur de språkliga rättigheterna ska omsättas i praktiken.

På landskapsnivå omsätts de språkliga rättigheterna i praktiken genom landskapets servicestrategi enligt 11 § och landskapets servicelöfte enligt 15 §. Folktinget konstaterar att det måste finnas tydliga ramar för hur de språkliga rättigheterna behandlas i servicestrategin om ordnandet av vården. Folktinget anser att detta kräver utförlig precisering i detaljmotiveringarna.

Landskapet bör i servicestrategin och servicelöftet förklara på vilket sätt de språkliga rättigheterna kommer att tillgodoseas. Landskapet bör tydligt redogöra för hur det ska säkerställa jämlikheten mellan den svensk- och finskspråkiga befolkningen i praktiken. Språkliga aspekter av valfrihet, upphandlingsförfarande, närservice, digitala tjänster, klienthandlingar, information och kommunikation, språkkunskapskrav för personalen och strategier för en fungerande vårdkedja på svenska är exempel på faktorer som är avgörande för en fungerande social- och hälsovård för den språkliga minoriteten i landskapet. Här bör landskapet också redogöra för hur det ska garantera en obruten vårdkedja på svenska i samarbetet med andra aktörer såsom FPA och privata bolag.

Såsom ovan redan har konstaterats är det så kallade påverkansorganets uppgift utvärdera behovet av vården och service för den språkliga minoriteten. Med tanke på organets svaga ställning bör man i detaljmotiveringarna lägga till en hänvisning om att organets förslag ska beaktas i landskapets centrala beslut och avtal.

19. 17. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Avsikten är att det i införandelagen ska föreskrivas om till vilket landskap kommunerna hör efter att reformen har trätt i kraft. Anser man i er kommun att kommunen bör höra till det landskap som föreslås i 5 § i införandelagen?

Ei vastauksia.

20. 18. Denna fråga är avsedd endast för kommunerna: Om ni svarade nej på föregående fråga, vilket landskap borde kommunen då höra till och varför? (Kommunen ska sända fullmäktiges beslutshandling till social- och hälsovårdsministeriet)

Ei vastauksia.

21. 19. I 2 kap. i införandelagen föreskrivs det om en temporär förvaltning samt om uppgifterna och befogenheterna för det temporära beredningsorganet. Är de föreslagna bestämmelserna om den temporära förvaltningen tillräckliga?

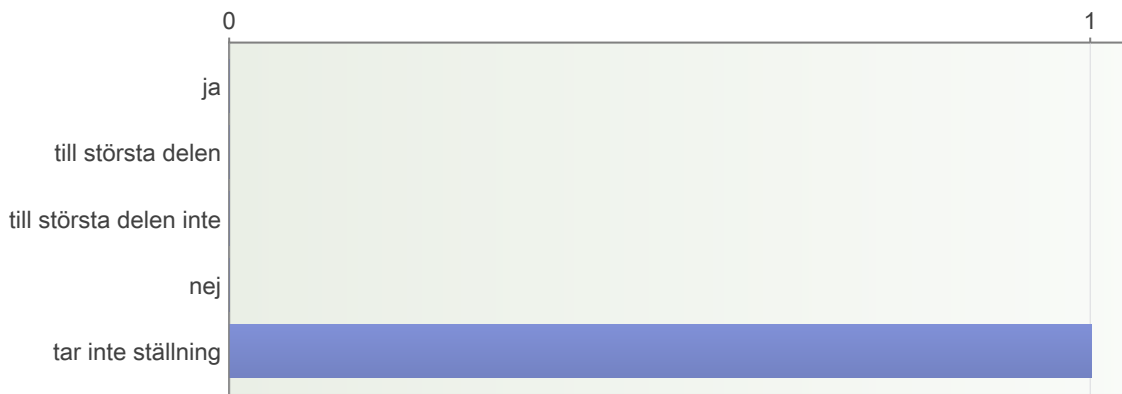
Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

22. 20. Enligt 14 § i införandelagen ska personal som arbetar i organisationer som producerar kommunala social- och hälsovårdstjänster övergå i tjänst hos ett landskap i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom ska personal som inom övrig kommunal förvaltning eller kommunala stödtjänster huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter övergå i tjänst hos ett landskap. Är de föreslagna bestämmelserna om överföring av personalen ändamålsenliga med tanke på personalens ställning?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

23. 21. Enligt 4 kap. i införandelagen ska lagstadgade samkommuners hela egendom och kommuners lösa egendom överföras till landskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter förblir i kommunernas ägo. Är lösningen i fråga om egendomsarrangemangen godtagbar?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

24. 22. Om ni på föregående fråga svarade nej eller till största delen inte, på vilket sätt borde egendomsarrangemangen då genomföras?

Ei vastauksia.

25. 23. I 41 § i införandelagen föreskrivs det om den kommunala inkomstskattesatsen 2019–2021. Anser ni att det med tanke på jämlikheten mellan skattebetalarna är motiverat att kommunernas skattesatser begränsas i tre år?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

26. 24. Enligt 42 § i införandelagen ska landskapet bilda sådana dotterbolag till landskapets serviceinrättning som avses i lagen om ordnande av social- och hälsovård och som producerar tjänster som omfattas av den omfattande valfrihet som det föreskrivs särskilt om genom lag. Bolagiseringen ska vara genomförd senast den 31 december 2020. Är den föreslagna övergångstiden för att organisera landskapets produktion i bolagsform tillräcklig?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

27. 25. Övriga fritt formulerade kommentarer om införandelagen.

Ei vastauksia.

28. 26. Staten finansierar den verksamhet som ska bedrivas av de landskap som inrättas. Ansvaret för finansieringen av social- och hälso-tjänsterna läggs således på staten. Är lösningen ändamålsenlig med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

29. 27. Landskapens inkomster är statlig finansiering (3 §) och inkomster från klient- och användningsavgifter (4 §). Dessutom kan landskapen ta kortfristiga lån (3 §). Vid en årlig justering begränsas en ökning av den statliga finansieringen för att säkerställa de offentliga finansernas bärkraft (6 och 29 §). Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna?

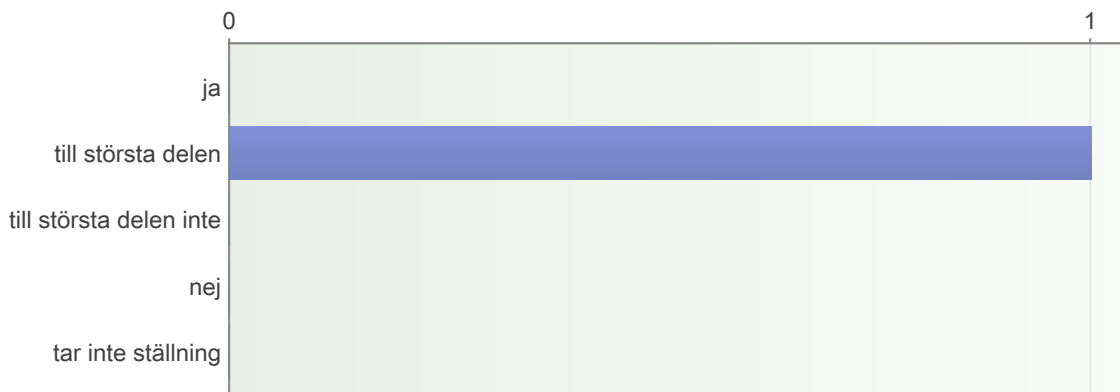
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

30. 28. Är de behovsfaktorer som beskriver användningen av tjänster och som används vid bestämningen av den statliga finansieringen (3 kap., inkl. den nya koefficienten för främjande av hälsa och välfärd) och deras viktkoefficienter motiverade?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: till största delen

- Tvåspråkiga landskap ska upprätthålla service på två språk på lika grunder vilket innebär kostnader för översättningar av handlingar och i vissa fall upprätthållande av parallella vårdkedjor. I utkastet beaktas inte dessa högre kostnader i finansieringsgrunderna. Folktinget förutsätter att en paragraf motsvarande 10 § i lagen om statsandel för kommunal basservice stiftas för att de tvåspråkiga landskapen ska ha reella möjligheter att erbjuda jämlik service åt båda språkgrupperna.

31. 29. Inom finansieringen av social- och hälsovården övergår man gradvis från utgiftsbaserad finansiering till behovsbaserad finansiering. Är den föreslagna övergångsperioden (2019–2023) för landskapens finansiering tillräcklig (27–28 §)?

Vastaajien määrä: 1

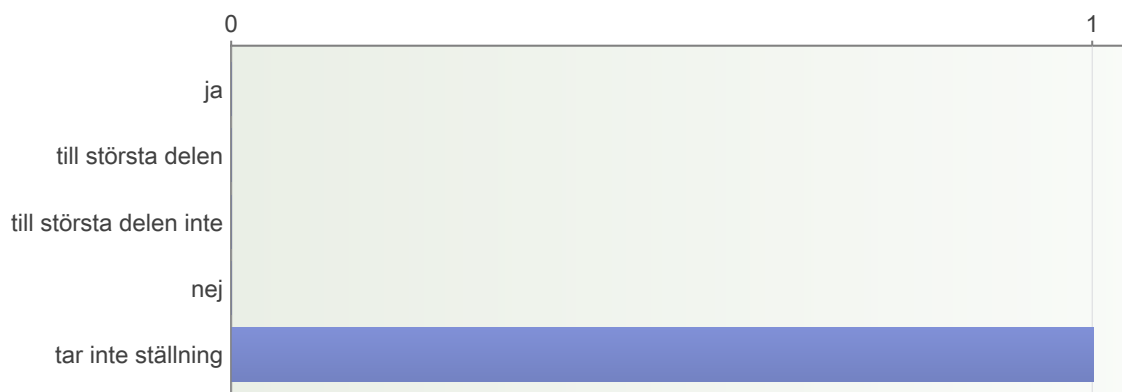
Avoimet vastaukset: tar inte ställning

32. 30. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapens finansiering.

Ei vastauksia.

33. 31. Anser ni att de föreslagna sätten för att ändra landskapsindelningen är ändamålsenliga?
(särskilt 2 och 10 § i lagen om landskapsindelning)

Vastaajien määrä: 1

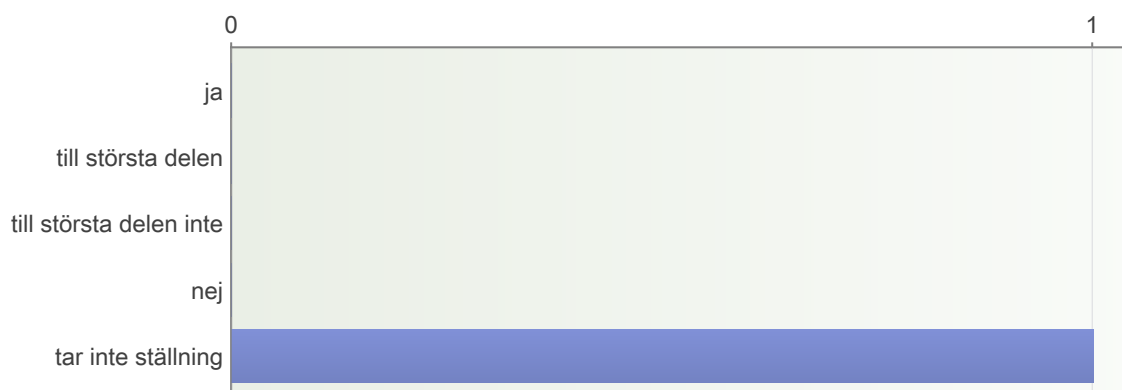
Avoimet vastaukset: tar inte ställning

34. 32. Övriga fritt formulerade kommentarer om lagen om landskapsindelning.

Ei vastauksia.

35. 33. Är de utjämningsarrangemang och övriga ändringar som föreslås i statsandelssystemet för att lindra betydande kommunvisa omställningar på grund av social- och hälsovårdsreformen godtagbara och tillräckliga (24 §, 27 §, 27 b § och 55 § i lagen om statsandel för kommunal basservice)?

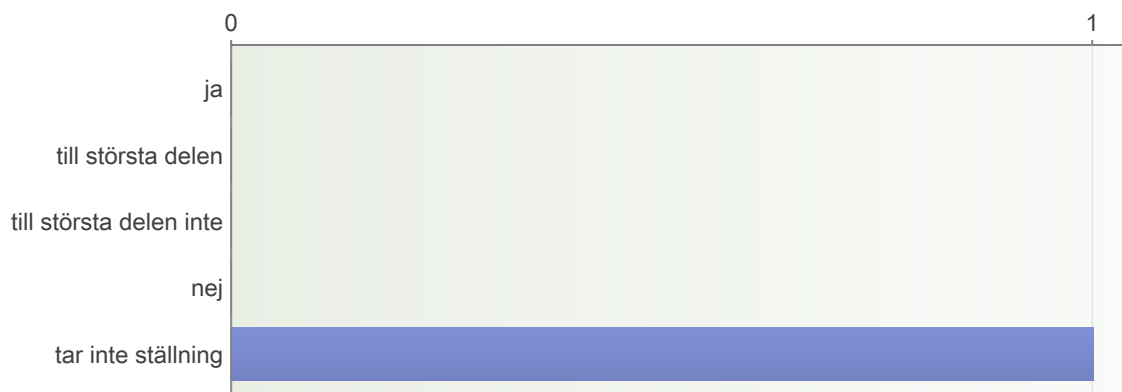
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

36. 34. Är statsandelskriterierna (inkl. det nya kriteriet för främjande av välfärd och hälsa) och deras viktningar motiverade (2 kap. i lagen om statsandel för kommunal basservice och 3 § i utkastet till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

Vastaajien määrä: 1

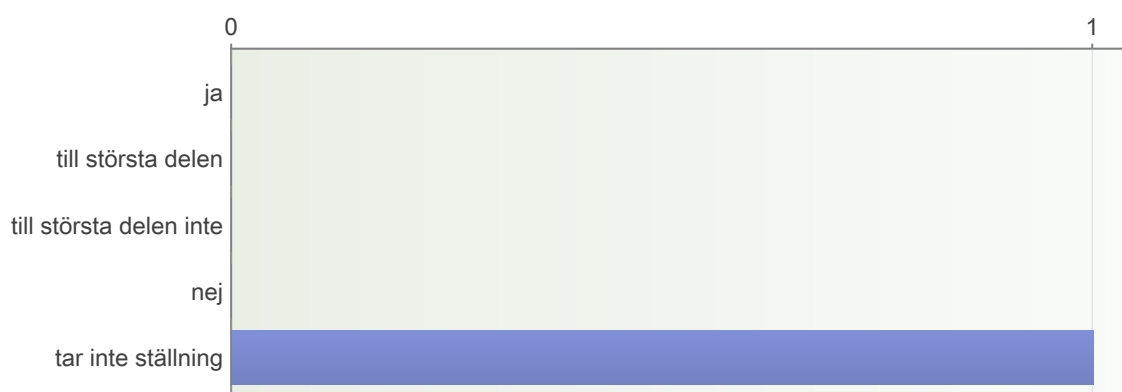
Avoimet vastaukset: tar inte ställning

37. 35. Fritt formulerade kommentarer om helheten i fråga om statsandelarna i regeringspropositionen.

Ei vastauksia.

38. 36. Anser ni att de ändringar i det statliga beskattningssystemet som föreslås för att få in medel för landskapens finansiering är godtagbara ?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

39. 37. Fritt formulerade kommentarer om skattelagarna.

Ei vastauksia.

40. 38. Det föreslås att tillämpningsområdet för den lagstiftning som gäller kommunernas personal ska ändras så att det också börjar omfatta landskapens personal. Intressebevakningen för landskapet som arbetsgivare ska skötas av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT, som det ska föreskrivas om genom en ny lag. Är de bestämmelser som föreslås om personalens ställning och arbetsgivarnas intressebevakning ändamålsenliga?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

41. 39. Är de bestämmelser som föreslås om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: tar inte ställning

42. 40. Fritt formulerade kommentarer om personalens ställning och/eller arbetsgivarnas intressebevakning samt pensionerna.

Ei vastauksia.

43. 41. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations ställning?

Ei vastauksia.

44. 42. Har landskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara av de lagstadgade uppgifterna efter att reformen har trätt i kraft?

Ei vastauksia.

45. 43. Inom vilket område/ vilka områden bedömer ni att ni behöver nationellt stöd för det regionala genomförandet av social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen (ni kan välja flera alternativ)?

Ei vastauksia.

46. 44. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaaajien määrä: 1

- Ändring av språklagen

Enligt utkastet görs en formell uppdatering av språklagen så att lagen ska gälla på samma sätt också i landskapen. En dylik anpassning till den nya landskapsstrukturen är givetvis nödvändig. Folktinget understryker dock att det i samband med vård- och regionförvaltningsreformen är nödvändigt att göra en grundlig uppdatering av språklagen och de språkliga rättigheterna i den övriga lagstiftningen så att rättigheterna kan förverkligas i praktiken.

Den nya servicestrukturen som baseras på service producerad av bolag som ägs av offentliga, privata eller tredje sektorns aktörer. I en dylik servicestruktur bör språklagens bestämmelser om privata aktörer som anförtros offentliga uppgifter också uppdateras. I utkastet har man detta till trots valt att inte uppdatera språklagens 25 § som berör just denna fråga.

Folktinget hänvisar till professor Mäenpää, som i sitt utlåtande anser att språklagens 25 § är i behov av precisering. Enligt bestämmelsen gäller språklagens bestämmelser också enskilda som anförtrots en offentlig uppgift. Vidare bör enligt andra meningens en myndighet som på basis av avtal eller beslut överfört en offentlig uppgift till en enskild försäkra sig om att den enskilda ger sådan språklig service som förutsätts i språklagen. Enligt Mäenpää är det problematiskt att myndigheten ålagts den nämnda övervakningsskyldigheten enbart i situationer då uppgiften överförs på basis av avtal eller beslut, men inte på basis av lag. Enligt Mäenpää blir tolkningen av språklagen till denna del mångtydig.

Mäenpää framhåller vidare att språklagen saknar reglering om rättsmedel som garanterar att de grundläggande språkliga rättigheterna fullföljs. Enligt Mäenpää finns det behov av effektiva rättsmedel för att man i praktiken ska kunna trygga att de grundläggande språkliga rättigheter garanteras också inom ramen för den lagstadgade social- och hälso-tjänsterna.

Folktinget förutsätter att de brister som professor Mäenpää framhåller bör korrigeras. Att införa rättsmedel i språklagen är en betydande lagstiftningsåtgärd. Folktinget vidhåller ändå att effektiva rättsmedel är det enda sättet att garantera att de språkliga rättigheterna genomförs i en servicestruktur som till betydande del kommer

att bestå av privata serviceproducenter. I en dylik marknadssituation väger de ekonomiska incitamenten tyngst för serviceproducenterna och bristen på effektiva rättsmedel kommer att leda till en i praktiken svag svenskspråkig service.

47. 45. Specificerade förslag till lagändringar.

Ei vastauksia.